

מבוא ליחסים בין-לאומיים

יום ראשון 14-16

פרופסור גיא בן-פורת gbp@bgu.ac.il

תיאור הקורס: קורס זה נועד להכיר לכם את תחום היחסים הבין-לאומיים באמצעות דיון וכלים תיאורטיים, היסטוריה וסוגיות בנות-זמננו. במהלך הקורס נלמד את מושגי היסוד, הגישות השונות במחקר המדעי של היחסים הבין-לאומיים, התמורות ההיסטוריות והשפעתן על התחום, והאתגרים המרכזיים של העולם בעידן הגלובליזציה. נתחיל את הקורס בהכרת התיאוריות המרכזיות והגישות המחקריות של הקורס. בחלק הזה של הקורס נלמד את המבנה הפוליטיקה העולמית, השחקנים המרכזיים, שאלת הביטחון, התיאוריות המסבירות את המציאות העולמית. מקומן של סוגיות אתיות ופילוסופיות, דיפלומטיה וקבלת החלטות, ותפקידם של מוסדות בין-לאומיים. חלקו השני של הקורס ייתמקד בעולם היחסים הבין-לאומיים של אחרי המלחמה הקרה ובשאלות של יחסי העוצמה, מעמדן המשתנה של מדינות ומוסדות בין-לאומיים, הגדרות חדשות של בטחון, אתגרים חדשים וחדשים פחות כמו איכות סביבה, נשק גרעיני, הגירה בין-לאומית וטרור גלובלי. מטרת הקורס להכיר לכם את המושגים והתיאוריות, להקנות חשיבה ביקורתית לסוגיות של יחסים בין-לאומיים וכלים להבנה וניתוח של המציאות בת-זמננו.

מבנה הקורס: הקורס מחולק להרצאות, תרגולים וקריאה רציפה של המאמרים השונים. שלושת חלקי הקורס משלימים זה לזה ואינם חופפים. לשון אחר, השתתפות בשיעורים אינה פוטרת מקריאת המאמרים, ולהיפך. מטרת השיעורים לתת פרספקטיבה רחבה יותר של הסוגיות בהן נדון, התרגילים ייתמקדו בנושאים ספציפיים יותר ובמאמרים, אם כי (שוב) לא יהיו תחליף לקריאה.

מודל

חומרי הקריאה של הקורס וחומרים נוספים יימצאו באתר המודל, מסודרים על פי נושאים ובהתאם לתכנית הלימודים שלמטה.

דרישות הקורס:

- א. נוכחות חובה (הרצאות ותרגולים)
- ב. 2 עבודות קצרות כל סמסטר (30%)
- ג. מבחן מסכם (70%)

אתיקה והתנהגות

הקורס ביחסים בין-לאומיים, כמו קורסים אחרים בפוליטיקה, עוסק מטבעו בסוגיות השנויות במחלוקת ולא יימנע מכך.

קריאה והבנה של המאמרים, כמו גם של תכני ההרצאות, אינה מחייבת להסכים עמן ובכל מקרה ציון הקורס ייקבע על פי הבנת החומר ויכולת הניתוח, לא העמדה האישית-פוליטית.

בדיונים בהרצאות ובתרגילים אין מניעה מהבעת עמדה כל עוד הדיון מתקיים בשפה ראויה, תוך כבוד הדדי כמתחייב.

העבודות בקורס הן אישיות ומקוריות (קרי, נכתבו בידי התלמידים). בכל מקרה של קושי או אי הבנה, הנכם מתבקשים לפנות למתרגל או למרצה הקורס. עבירות של העתקה יטופלו במלוא החומרה בידי ועדת המשמעת.

תכנית הלימודים וחומרי הקריאה (ייתכנו שינויים במהלך הקורס)

מסטר א'

שיעור 1: יחסים בין לאומיים: במה מדובר?

קגלי וויטקופף. הפוליטיקה העולמית פרק 1

שיעור 2: המדינה ושחקנים אחרים בזירה הבין-לאומית

Russet, Bruce; Starr, Harvey and David Kinsella. 2000. World Politics: the Menu for Choice. Boston, Bradford. chapter 3

Wilson, Woodrow. 1994. "The Fourteen Points" in Williams et al. (eds.) Classic Readings of International Relations: Belmont, CA: Wadsworth: 18-20

שיעור 3: הריאליזם המדיני – מלחמת כל בכל?

האנס מורגנטאו - פוליטיקה בין האומות, כרך א' תל-אביב, 1968
עמ' 1-24

תוקידידס. (1959). תולדות מלחמת פילופוניס. ירושלים: מוסד ביאליק, 277-282

Tickner, J. Ann. 2009. "A Critique of Morgenthau's Principles of Political Realism" in Jarvis A. (ed.) International Politics New York, Pearson: 15-28.

שיעור 4: הריאליזם המבני – אנרכיה במערכת העולמית

Waltz, Kenneth. 2009. "The Anarchic Structure of World Politics" in Jarvis A. (ed.) International Politics New York, Pearson: 29-49.

Mearshimer, Kohn A. 2009. "Anarchy and the Struggle for Power" in Jarvis A. (ed.) International Politics New York, Pearson: 50-60.

קריאת רקע: קגלי וויטקופף. הפוליטיקה העולמית פרק 4

שיעור 5: ליברליזם ומוסדות - אפשרות לסדר עולמי?

הוברט קוהיין וג'וזף ניי "ריאליזם ותלות הדדית מורכבת" בתוך עצמה ביחסים הבין-לאומיים
האוניברסיטה הפתוחה עמ' 144-161

עמנואל קאנט. השלום הנצחי 81-102

Michael, Doyle, "Kant, Liberal Legacies, and Foreign Affairs", in: Robert Art and Robert Jervis (eds.), *International Politics- Enduring Concepts and Contemporary Issues* (NY: Longman, 2000, 5th edition), pp.97-109.

שיעור 6: עולם של אי-שוויון - הגישה המרקסיסטית

Andre Gunder Frank, "The Development of Underdevelopment," *Monthly Review* (September 1966): 17-31

Pogge, Thomas W. 2007 "Why Inequality Matters" in Held and Kaya *Global Inequality* Cambridge, UK: Polity Press

שיעור 7: הביקורת הפמיניסטית: פמיניזם ביחסים בין-לאומיים

Sjoberg, Laura. "Introduction to security studies: Feminist Contributions." *Security Studies* 18.2 (2009): 183-213.

שנקר-שרק, דניאלה. 2009. "מיליטריזם ומשא ומתן: הערכה מחודשת של קמפ-דיייד II מפרספקטיבה מגדרית." פוליטיקה 19.

שיעור 8 הגישה הקונסטרוקטיביסטית: רעיונות

Wendt, Alexander. 2009. "Anarchy is What States Make of It" in Jarvis A. (ed.) *International Politics* New York, Pearson: 61-69.

Finnemore, Martha, and Kathryn Sikkink. 1998. "International norm dynamics and political change." *International organization* 52.4: 887-917.

שיעור 9 האינטרס הלאומי, מדיניות חוץ וקבלת החלטות

Putnam, Robert D. (1988). "Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games," *International Organization* 42:3, 433-452

Mastanduno, Michael. 2011. "The United States Political System and International Leadership" in Ikenberry, J. (ed.) *American Foreign Policy*. Boston, MA: Wadsworth: 250-267

[רשות] קגלי, צ'רלס ויג'ין ויטקופף. (2002). הפוליטיקה העולמית: מגמות ותמורות. רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 46-76

שיעור 10 מדיניות חוץ II

אליסון, גרהם "דגמים מושגיים ומשבר הטילים בקובה", בתוך איתן גלבוש (עורך) יחסים בין-לאומיים

ג'רביס, ר. (1978). "עיוותי תפיסה", מתוך איתן גלבוע, (עורך), יחסים בין-לאומיים. תל-אביב: עם עובד, 147-168.

Charles Freilich, "National Security Decision-Making in Israel: Processes, Pathologies, and Strengths", *Middle East Journal* vol.60(4) (autumn 2006), pp.635-663.

שיעור 11 המלחמה (המודרנית) והיחסים הבין-לאומיים

Jack S. Levy, "International Sources of Interstate and Intrastate War," in Chester A. Crocker, Fen Osler Hampson, and Pamela Aall, eds., *Leashing the Dogs of War: Conflict Management in a Divided World* (Washington, DC: US Institute of Peace Press, 2007), pp. 17-38.

Sagan, Scott D. 1986. "1914 Revisited: Allies, Offense, and Instability." *International Security* 11.2 : 151-175.

שיעור 12 האפשרות לשיתוף פעולה בין-לאומי

Oye, Kenneth A. 2009. "The Conditions for Cooperation in World Politics" in Jarvis A. (ed.) International Politics New York, Pearson: 29-49.

Grieco, Joseph M. "Anarchy and the Limits of Cooperation"

שיעור 13 זכויות אדם ויחסים בין-לאומיים

Howard, Rhoda and Jack Donnelly. 1986. "Human dignity, Human Rights and Political Regimes." American Political Science Review 80, 3: 801-817.

Falk, Richard. 2000. Human Rights Horizons. New York: Routledge. Chapter 1.

פדהצור, ראובן. 2003. "תרבות הבטחון הישראלית – מקורותיה והשפעתה על הדמוקרטיה הישראלית." פוליטיקה 10.

שיעור 14 סיכום

Walt, S. M. (1998). International relations: one world, many theories. Foreign policy, 29-46.

מסטר ב' – העולם אחרי המלחמה הקרה

שיעור 1: הגלובליזציה וסוף המלחמה הקרה: רקע

קגלי וויטקופף, פרק 9

Krasner, Stephen D. 2001. "Sovereignty." Foreign Policy: 20-29.

שיעור 2: סוף עידן ההגמוניה האמריקאית?

Nye Jr, Joseph S. "Is the American century over?." Political Science Quarterly 130.3 (2015): 393-400.

Haass, Richard. (2008). "The Age of Unipolarity: What Will Follow US Dominance?" Foreign Affairs 87 (May/June), 44-56.

שיעור 3: עוצמה הרכה: או, עלייתה של סין?

Nye, Joseph S., Jr. 2004. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: Public Affairs. Ch.1 (1-32).

Gill, B., & Huang, Y. (2006). Sources and limits of Chinese 'soft power'. Survival, 48(2), 17-36.

שיעור 4: ביטחון בעידן הגלובלי

Posen, Barry R. "Emerging multipolarity: why should we care." Current History 108.721 (2009): 347-352.

Mathews, Jessica Tuchman. "Redefining security." Foreign affairs 68.2 (1989): 162-177.

שיעור 5: מלחמות אזרחים והתערבות הומניטרית

Western, Jon, and Joshua S. Goldstein. "Humanitarian intervention comes of age: lessons from Somalia to Libya." Foreign Affairs (2011): 48-59.

"סימפוזיון: הגנה על אזרחים בסכסוכים תוך-מדינתיים" פוליטיקה גליון 27 (2018).

שיעור 6: טרור גלובלי

Cronin, Audrey Kurth. "The 'War on Terrorism': What Does it Mean to Win?." Journal of Strategic Studies 37.2 (2014): 174-197.

יורגנסמאייר, מרק. 2002. "טרור בשם האלוהים." מדינה וחברה 2, 2: 241-248.

שיעור 7: כלכלה ואי-שוויון: יחסי צפון-דרום

קצוביץ, אריה. 2008. "גלובליזציה ועוני: קשרים אפשריים והשלכות ביחסים בין-לאומיים." פוליטיקה 18: 107-115.

Rice, Susan E. 2007 "Poverty Breeds Insecurity" in Brainard and Cholet (eds.) Too Poor for Peace? Washington, DC: Brookings

William Easterly 2001 "Debt Relief?" *Foreign Policy* 127: 20-26

שיעור 8: עולם ללא גבולות? עבודה והגירה

Adamson, Fiona B. 2006. "Crossing borders: international migration and national security." *International security* 31.1: 165-199.

שיעור 9: עולם אחד? איכות סביבה

Keohane, Robert O., and David G. Victor. "Cooperation and discord in global climate policy." *Nature Climate Change* 6.6 (2016): 570.

שיעור 10: מדינה, לאומיות וזהויות בעולם גלובלי

הנטינגטון, סמואל. 2000. "התנגשות הציביליזציות" תכלת אביב, תש"ס: 129-157.

Henderson, Errol A., and Richard Tucker. 2001. "Clear and present strangers: the clash of civilizations and international conflict." *International Studies Quarterly* 45.2: 317-338.

שיעור 11: דתיוחסים בין-לאומיים

Philpott, Daniel. 2000. "The religious roots of modern international relations." *World Politics* 52.2: 206-245.

Shah, Timothy Samuel, and Monica Duffy Toft. 2006. "Why God is winning." *Foreign Policy* 155: 38.

שיעור 12: פיוס ושלום?

קגלי, צ'רלס ויג'ין ויטקופף. (2002). הפוליטיקה העולמית: מגמות ותמורות. רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 549-598.

Guy Ben-Porat (ed.) 2008 The Failure of the Middle East Peace Process? Palgrave Pre

שיעור 13: עולם חדש אמיץ?

יפורסם.